

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานการดำเนินการโดยแบ่งตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับตัวอักษรล้านนา
2. การเรียนการสอนและการบันทึกตัวอักษรล้านนา
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนเขียนคำ
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน, การออกเสียง
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

1. เอกสารเกี่ยวกับตัวอักษรล้านนา

ผศ. พยอมยงค์ (2533, หน้า 1-9) ได้กล่าวว่า ตัวอักษรล้านนาเป็นตัวอักษรที่เก่าแก่มากมีอายุเท่า ๆ กับตัวอักษรไทยภาคกลางหรืออาจจะเก่ากว่า เข้าสู่อาณาจักรล้านนาร่วมกับการเผยแพร่ศาสนาและวัฒนธรรมของชาวอินเดียโบราณทาง ภาคเหนือของไทย อันมี นครชัยศรี เชียงแสน โยนกนาคนันท์ และนครไชยปราการ เป็นต้น เพราะสังเกตลักษณะการจัดรูปตัวอักษร ตลอดจนการอ่านมีเสียงคล้ายภาษาบาลีมาก โดยเฉพาะเสียงในพยัญชนะวรรคตัวที่ 3 แม้กระทั่งปัจจุบัน เสียงของตัวอักษรก็ยังเหมือนเดิม

ตามลักษณะอักษรล้านนาไทยโบราณ เป็นตัวเหลี่ยมคล้ายตัวอักษรขอม ที่ปรากฏในศิลาจารึกวัดพระธาตุหริภุญชัย จังหวัดลำพูน และด้านหลังวิหารในวัดพระสิงห์วรมหาวิหาร จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาอาณาจักรล้านนาไทยตกอยู่ภายใต้การปกครองของกษัตริย์พม่า คือ พระเจ้าบุเรงนอง จึงถูกบังคับให้เขียนหนังสือแบบพม่า ทำให้ตัวอักษรล้านนามีลักษณะกลมเหมือนตัวหนังสือพม่าไปด้วย

สิงฆะ วรณลัย (2526, หน้า 1-3) ได้กล่าวว่า อักษรล้านนาไทยเป็นตัวอักษรเก่าแก่รุ่นเดียวกับอักษรมอญ อักษรพม่า เพราะมีลักษณะกลมป้อมแบบเดียวกัน แต่มีการวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปบ้าง ก็คงคล้ายกับตัวอักษรไทยในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะผิดแผกแตกต่างกับลายสือไทยในสมัยพ่อขุนรามคำแหง

กรรณิการ์ วิมลเกษม (2526, หน้า 1) ได้กล่าวว่า ชนชาติไทยมีตัวอักษรของตัวเองใช้มาเป็นเวลาช้านานแล้ว ไม่ว่าจะเป็นคนไทยที่อยู่ในประเทศไทยหรือประเทศอื่น ๆ เช่น ไทยอาหม ไทยคำตี้ ในประเทศอินเดีย ไทยใหญ่ ไทยจีน ไทยมว ซึ่งอาศัยในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมสหภาพพม่า และไทยดำ ไทยขาว ซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เป็นต้น เฉพาะในประเทศไทยนั้น ก่อนที่จะรวบรวมเป็นราชอาณาจักรไทย คนไทยแต่ละภาคก็มีตัวอักษรของตนเองใช้ กล่าวคือ ทางภาคกลางและภาคใต้ใช้อักษรแบบสุโขทัย ซึ่งมีการวิวัฒนาการมาเป็นอักษรไทยกลางปัจจุบัน ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้อักษรธรรมอีสานหรืออักษรไทยน้อย ส่วนทางภาคเหนือ มีอักษรใช้ถึง 3 ชนิด คือ อักษรธรรมล้านนา อักษรฝักขาม และอักษรไทยนิเทศหรือขอมเมือง

ไพโรธ เลิศพิริยกุล (2526, หน้า 87) ได้กล่าวว่า ตัวหนังสือเมืองเหนือหรืออักษรไทยล้านนานั้น เชื่อกันว่า ชาวล้านนาได้คัดอักษรเป็นแบบของตัวเองมาช้านานแล้ว อาจจะนานกว่าตัวอักษรไทยกลางเสียอีก หนังสือล้านนาที่ปรากฏทั่วไปมีลักษณะกลม ซึ่งเชื่อกันว่ามาจากอิทธิพลของอักษรพม่า เพราะพม่าเคยปกครองชาวล้านนาเป็นเวลาหลายร้อยปี แต่ก็ยังเป็นเพียงความเชื่อเท่านั้น

สมเจตน์ วิมลเกษม (2535, หน้า 3) ได้อธิบายความเป็นมาของตัวอักษรล้านนาดังนี้ คือ

1. ในช่วงที่ชาวล้านนาอพยพมาตั้งบ้านเรือนติดต่อดินแดนของพวกรมอญฺหิ-
ภุญชัยนั้น ได้รับเอาพระพุทธศาสนาแบบมอญของพระนางจามเทวี และนำหนังสือมอญ
มาใช้ด้วย ในขณะเดียวกัน ก็อาจรับเอาพระพุทธศาสนาที่พวกรมอญฺหิกรุงหงสาวดีนำเข้ามาที่
หริภุญชัยด้วย ต่อมาราว พ.ศ.1806 ลักษณะตัวอักษรไทยยวนตอนนั้น จะต้องมียลักษณะ
คล้ายอักษรมอญโบราณที่ปรากฏในหลักศิลาจารึกหริภุญชัย

2. เมื่อถึงต้นยุคทองแห่งอาณาจักรล้านนา พระมหาสุมนเถระ ได้นำแบบ
อักษรสุโขทัยขึ้นมาด้วย และจารึกเกี่ยวกับเหตุการณ์ด้านศาสนา อิทธิพลตัวอักษรสุโขทัย
อาจทำให้อักษรไทยยวนเปลี่ยนรูปและเพิ่มตัวอักษรบางตัว เช่น ฝ ฝา และ ฟ ฝิน ซึ่ง
ไม่มีในอักษรพราหมี มอญ พม่า ตลอดจนบาลีสันสกฤต แต่มีในอักษรสุโขทัย ส่วนจำนวนตัว
อักษรและลักษณะทั่วไป คงใกล้เคียงกับอักษรมอญและอักษรพม่ารุ่นหลัง เพราะได้เค้ามา
จากอักษรมอญโบราณเช่นกัน แต่จำนวนอักษรคงยังไม่ถึง 41 ตัว เหมือนภาษาบาลีสันสกฤต

3. หลังจากพระมหาญาณคัมภีระ ไปสืบศาสนาในลังกามาแล้ว การศึกษา
ของพระได้เฟื่องฟูมาก จนพระภิกษุชาวล้านนามีความเชี่ยวชาญภาษาบาลีเป็นเลิศถึงกับ
แต่งหนังสือเป็นภาษาบาลีเล่มโตๆ จำนวนหลายเรื่อง และอิทธิพลจากภาษาบาลีสันสกฤต
ทำให้เกิดวิวัฒนาการใหม่แก่ภาษาไทยยวน จนทำให้จำนวนตัวอักษรเพิ่มขึ้นจาก 32 ตัว
เป็น 41 ตัว อย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

อุตม รุ่งเรืองศรี (2527, หน้า 1) ได้กล่าวถึงตัวอักษรล้านนาไว้ ดังนี้

...อักษรล้านนาหรืออักษรไทยยวนหรืออักษรตัวเมืองนั้น เป็นอักษรที่ใช้กันใน
หมู่ชนเผ่าไทยยวน ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตล้านนา หรือภาคเหนือของประเทศไทยใน
ปัจจุบัน อันเป็นขอบเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน
และแม่ฮ่องสอน เป็นสำคัญ... มีลักษณะแตกต่างไปจากอักษรไทยกลางหรืออักษรปัจจุบัน

อักษรชนิดนี้นิยมใช้บันทึกคัมภีร์พระพุทธศาสนาและเอกสารต่าง ๆ ซึ่งปรากฏอยู่อย่างมหาศาลในเนื้อที่บริเวณดังกล่าว นอกจากนี้ อักษรล้านนายังเผยแพร่ไปใช้ในภาคอีสานของไทย เวียงจันทน์ ภูพาน เชียงตุง และเชียงรุ่งอีกด้วย

บุญคิด วัชรศาสตร์ (2527, หน้า 261) ได้กล่าวถึงตัวอักษรที่ใช้ในอาณาจักรล้านนาสมัยโบราณว่ามี 3 รูปแบบ คือ

1. อักษรล้านนาไทย ส่วนมากใช้เขียนและจารตำราคัมภีร์ต่าง ๆ เคยพบอักษรแบบนี้มีอายุอย่างสูงเพียง 500 ปี ซึ่งจารไว้ในใบลาน อยู่ที่วัดโหล่หิน ตำบลโหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง มีลักษณะผิดเพี้ยนจากอักษรล้านนาไทยปัจจุบันบ้างเล็กน้อยแสดงถึงการวิวัฒนาการทางตัวอักษร ที่เก่ากว่านั้นคงสูญสลายไปตามอายุของใบลาน

2. อักษรขอมฝักขามหรืออักษรขอมเมือง อักษรชนิดนี้เท่าที่พบส่วนมากใช้จารหรือเขียนคำร้อยกรองรุ่นก่อน 300 ปีขึ้นไป เช่น โคลงนิราศทริภุชชัย โคลงพรหมทัต โคลงปทุมลังกา โคลงมิ่งทราตีเชียงใหม่ โคลงนิราศดอยเก็ง เป็นต้น และสลักลงในศิลาจารึก

เหตุที่ได้ชื่อว่า "อักษรขอมเมือง" เพราะอักษรแบบนี้ รวมเอาอักษรหลายแบบไว้ด้วยกัน คือ อักษรขอม อักษรพวนขุนรามคำแหง และอักษรล้านนาไทย

3. อักษรพวนขุนรามคำแหง ส่วนมากพบในศิลาจารึก เช่นที่วัดเชียงมั่น ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

2. การเรียน การสอน และการบันทึกตัวอักษรล้านนา

ไพโรธ เลิศนิริยกุล (2526, หน้า 87) กล่าวว่า ตัวหนังสือล้านนานี้ได้บันทึก (จาร) ลงในใบลานหรือเขียนลงในสมุดข่อย เรื่องราวที่บันทึกก็เป็นเรื่องราว

ศาสนา ตำนาน ตำราต่าง ๆ เช่น โหราศาสตร์ แพทยศาสตร์ บทกวี คำวช เป็นต้น ต่อมาราว พ.ศ.1900 ชาวล้านนาได้รับเอาตัวอักษรสุโขทัยมาใช้แทนตัวอักษรล้านนา (ที่เรียกกันว่า ตัวฝักขาม) ต่อมาอาณาจักรล้านนาตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า พอมาถึงสมัยพระเจ้ากาวิละ มีการฟื้นฟูตัวอักษรล้านนาและได้เรียนกันอย่างจริงจัง ๆ จึง ๆ ได้ใช้เป็นหนังสือของทางราชการด้วย ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงขยายการศึกษาออกไปทั่วทุกมณฑล ชาวล้านนาจึงได้ค่อย ๆ หันมาเรียนภาษาไทยกลาง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันก็ยังมีการเรียนการสอนตัวอักษรล้านนากันอยู่บ้างก็เฉพาะตามวัดเท่านั้น

ในปี พยอมนงค์ (2533, หน้า 5) ได้กล่าวว่า มีการบันทึกพระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยตัวอักษรล้านนาในระยะแรก โดยใช้เหล็กแหลมจารลงในใบลานหรือกระดาสาหรือสมุดข่อย มีการจัดให้ศึกษาเล่าเรียนตามวัดวาอารามต่าง ๆ แต่หยุดชะงักราว พ.ศ.1900 ซึ่งตรงกับสมัยพระเจ้าเกื้อนา กษัตริย์องค์ที่ 6 แห่งราชวงศ์เม็งราย โดยพระมหาสวามี สุนนเถระ ได้นำหนังสือสมัยสุโขทัยมาใช้แทน เรียกว่า ตัวหนังสือฝักขาม ซึ่งใช้เรียนกันต่อมาอีก 200 ปี

ต่อมาอาณาจักรล้านนาเสียแก่พม่า ใน พ.ศ.2310 ก็เลิกใช้ตัวอักษรฝักขาม แต่ใช้ตัวอักษรพม่าแทน พอสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นต่อพม่าทางอาณาจักรล้านนาก็นำตัวอักษรสุโขทัยและไทยล้านนามาผสมกัน โดยมี "ศก" ตามแบบของขอมเข้าไป เรียกชื่อว่า ตัวขอมไทย ดังหลักฐานปรากฏในตำนานที่เป็นกวีนิพนธ์ของล้านนา เช่น คัลโลงเป้า (นิราศหริภุญชัย) ตำนานเมืองเชียงใหม่ เป็นต้น

สมเจตน์ วิมลเกษม (2535, หน้า 5) กล่าวว่า เนื่องจากการศึกษาภาคบังคับของรัฐบาลกลางได้ขยายขอบเขตครอบคลุมทั่วประเทศ ทำให้การศึกษาภาษาไทยกลางเป็นไปอย่างแพร่หลายกว้างขวาง และจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้น ประกอบกับวิธีการสมัยใหม่ ล้วนใช้ภาษาไทยเป็นสื่อกลางทั้งสิ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจ

ตรงกันและให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารประเทศของรัฐ จึงทำให้ภาษาล้านนากลายเป็นภาษาโบราณที่ใช้ในท้องถิ่นเท่านั้น

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนเขียนคำ

ศิธร แสงธนู และคิด พงศทัต (2511, อ้างในจินตนา เกิดสายทอง, 2526 หน้า 6) กล่าวถึงความหมายที่แท้จริงของการเขียนว่า การเขียน คือ การที่นักเรียนสามารถถ่ายทอดความคิดของตนออกมาเป็นภาษาเขียนและเขียนได้ถูกต้อง ทั้งในด้านกลไก (ได้แก่ สัดส่วนของตัวอักษร การสะกดตัว แบบแผน) การใช้ศัพท์ แบบสร้างตามภาษานิยมของเจ้าของภาษา

สุนันทา โสรัจจ์ (2511, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของการเขียนคำไว้ว่า คือ การเรียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ในการเขียนคำต่าง ๆ อย่างถูกต้อง ประยูรท์ วัชรศิษย์ (2516, หน้า 98) กล่าวว่า การเขียนคำ หมายถึง การฝึกทักษะการเขียนให้ถูกต้องและรวดเร็ว ไม่ว่าเด็กจะเรียนวิชาใดก็ตาม เด็กจะอ่านคำหรือประโยคนั้นได้และเมื่ออ่านได้ ก็ต้องเขียนได้ด้วย

มัลลิกา ภักดิ์ณรงค์ (2531, หน้า 28) ได้สรุปคำกล่าวของนักการศึกษาหลายท่านไว้ว่า การเขียนคำ หมายถึง ความสามารถในการเขียนคำ เรียงตามลำดับพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ รวมทั้งตัวสะกดการันต์ ในภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและสามารถนำหลักการเขียนไปใช้ประโยชน์ได้ด้วย

คิง (King, 1965, อ้างในนฤมล กังวานไกล, 2535, หน้า 32) ได้กล่าวว่า การฝึกให้นักเรียนเขียนคำนั้นมี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบ (Examine) ได้แก่ การตรวจสอบคำที่จะให้นักเรียนเขียนอย่าง
ระมัดระวัง แล้วบันทึกไว้
2. ออกเสียง (Pronounce) ได้แก่ การออกเสียงคำที่จะเขียนได้ถูกต้อง
3. สะกดคำ (Spell) ได้แก่ การฝึกหัดสะกดคำที่จะเขียนด้วยปากเปล่า
โดยออกเสียงดัง ๆ ทำเช่นนั้นหลาย ๆ ครั้ง
4. เขียน (Write) ได้แก่ การฝึกเขียนเป็นตัว ๆ เป็นคำ ๆ แล้วตรวจสอบ
ดูว่า เขียนได้ถูกต้องหรือไม่
5. ใช้ (Use) นำคำที่เขียนสะกดมาแต่งเป็นประโยค
6. ทบทวน (Review) ทบทวนคำที่เขียนแต่ละคำในโอกาสต่อไป

แดคคาเนย์ (Daccanay, 1993, p306 อ้างใน มาสวิล รักบ้านเกิด,
2526, หน้า 26) ได้เสนอแนะกิจกรรมฝึกทักษะการเขียนคำไว้ดังนี้

1. แบบเขียนตามคำบอก
2. แบบให้นักเรียนเลือกคำที่กำหนดให้มาเติมในช่องว่างให้เหมาะสม
3. แบบจับคู่ โดยจับคู่ข้อความ 2 ข้อความให้เรียงเป็นเนื้อหาเดียวกัน
4. แบบฝึกแบบสร้าง คือ ให้ประโยคมาแล้วให้นำคำในวงเล็บท้าย
ประโยคมาใส่ลงในตำแหน่งที่ถูกต้องในประโยคเดิม
5. แบบให้สร้างประโยคจากคำที่กำหนดให้

รองรัตน์ อิศรภักดี และเทือก กุสุมา ณ อยุธยา (2516, หน้า 126) ได้กล่าว
ถึงหลักการสอนเขียนคำต้องคำนึงถึงหลักการต่อไปนี้

1. สอนคำที่อยู่ใกล้ตัวเด็กและสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน

2. สอนคำที่เด็กสนใจและเข้าใจความหมาย
3. ช่วยเหลือเด็กที่เรียนอ่อนเป็นพิเศษ เด็กบางคนยังจำสระและพยัญชนะไม่ได้ย่อมจะเขียนคำไม่ได้ ดังนั้นครูจำเป็นจะต้องเอาใจใส่ให้เด็กจำสระ และพยัญชนะให้ได้เสียก่อน นอกจากนี้เมื่อเด็กเรียนการเขียนคำไปแล้ว ครูไปพบคำเหล่านี้ในวิชาอื่นต้องทบทวนให้เด็กระลึกถึงคำนี้ด้วย เพื่อให้จำได้แม่นยำขึ้น
4. ทุกครั้งที่สอนคำใหม่ต้องมีการทบทวนคำเก่าที่เรียนมาแล้วเสียก่อน
5. การทดสอบต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะทราบว่าเด็กมีความสามารถในการเขียนคำมากน้อยเพียงใด
6. มีการบันทึกผลงานของเด็กแต่ละคนว่าตั้งแต่เริ่มแรกเรียนเด็กเขียนคำได้มากน้อยเพียงใด เด็กพัฒนาขึ้นหรือไม่
7. ดังนั้นการสอนที่ถูกต้องให้แก่เด็กโดยช่วยเหลือเด็กเป็นขั้น ๆ ดังนี้
 - 7.1 ให้เด็กได้ยินคำที่สะกดอย่างชัดเจน
 - 7.2 ให้เด็กเขียนสะกดคำอย่างระมัดระวัง
 - 7.3 ให้เด็กอ่านคำที่สะกด
 - 7.4 ทบทวนคำที่สะกดนั้นว่าถูกต้องหรือไม่
8. ครูเขียนคำใหม่ลงบนกระดานแล้วให้นักเรียนลอกตาม ครูต้องเขียนให้ชัดเจน อ่านง่ายเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กลอกผิด
9. เมื่อสะกดคำไปแล้ว เด็กคนใดสะกดผิด ครูต้องแก้บนกระดานตัวอย่างชัดเจน หรือเรียกเด็กคนนั้นมาแก้เป็นรายบุคคลก็ได้

สามารถ คัดต์เจริญ (2517, หน้า 90-91) มีความเห็นว่า ครูควรมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเสริมทักษะการเขียนคำตามลำดับดังนี้

1. เห็นความสำคัญ โดยพยายามชี้ให้นักเรียนมีความรู้ลึกว่าการเขียนคำไทยผิดเป็นเรื่องบกพร่องน่าอดสู เป็นสิ่งที่พึงหลีกเลี่ยงเป็นที่สุด

2. หนังสื้แจง คือ พยายามบอกคำที่เป็นตัวอย่างที่ผิดจากที่ใดก็ตามแล้ว ช้แจงให้นักเรียนรู้ เข้าใจ สอนให้เขียนให้ถูกทุกครั้ง

3. แสดงแบบอย่าง คือ ต้องใช้ภาษาให้ถูกต้องเสมอทั้งการพูดและการเขียน

4. ช่างฝึกฝน หมายถึงพยายามหากิจกรรมที่จะนำมาฝึกฝนให้นักเรียนเกิดความสนุก สนใจ ถ้อยหลัก "ฝึกคำเพียงน้อย ๆ แต่บ่อย ๆ จะแม่นยำ"

5. ค้นความหมาย คือต้องสอนความหมายของคำควบกันไปด้วย หัดให้นักเรียนสังเกตความหมายของคำจากบริบท

6. ใช้อุปกรณ์ คือเลือกอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและตัวเด็ก โดยใช้อุปกรณ์ เช่น บ้ายประกาศ แผนภูมิ บัตรคำ ให้เด็กเห็นคำยาก ๆ บ่อย ๆ จนจำได้

7. สอนแบบฝึกหัด จะต้องทำสม่ำเสมอ การแก้คำผิดเป็นเรื่องหนึ่งที่สำคัญ ครูต้องไม่ละเลยการแก้คำผิด ควรทำในลักษณะไม่เหมือนกับการเขียนสะกดธรรมดา เช่น แก้งในบัตรคำหรือเป็นตัวอักษรประดิษฐ์ สามารถติดไว้ให้ดูได้ง่าย ๆ เห็นได้เสมอ ๆ ในห้องเรียน

8. พัฒนาผล จะต้องวัดผลการเขียนสะกดคำของเด็กทั้งสองกลุ่มและบุคคล และต้องหาวิธีช่วยให้เด็กได้พยายามพัฒนาการเขียนสะกดคำ

9. ทุกคนร่วมมือ ครูที่สอนวิชาอื่นควรให้ความร่วมมือในการแก้ไขข้อบกพร่องในการเขียนสะกดคำ ไม่ยกหน้าที่แก้ไขข้อบกพร่องให้แก่ครูภาษาไทยเพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น

วิไลพร ธนสุวรรณ (2530, อ่างโน ทิพวรรณ นามแก้ว, 2535, หน้า 16)

ได้กล่าวถึงหลักทั่วไปของการสอนการเขียนไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้ทักษะการเขียนเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับทักษะอื่น ๆ เช่น การฟัง การพูด การอ่าน ดังนั้น สิ่งที่จะให้นักเรียนเขียน ควรเป็นสิ่งที่นักเรียนได้ยิน ได้พูด หรือได้อ่านมาแล้ว

2. จะต้องสอนจากง่ายไปหายาก

3. ในขั้นตอนของการสอนเขียน ครูควรมีการควบคุมไม่ให้นักเรียนเขียนตามใจชอบ
4. พยายามเน้นความสำคัญในเรื่องความสำคัญของตัวสะกด หรือการเขียนให้ถูกต้องตามหลักการเขียน
5. กิจกรรมการเขียนบางอย่าง นักเรียนสามารถนำไปทำที่บ้านโดยไม่ต้องเสียเวลาในชั้นเรียน
6. ครูสามารถตรวจงานเขียนของนักเรียนทั้งในและนอกเวลาได้ และตรวจแก้คำผิดในท้องถิ่นที่ จะช่วยให้นักเรียนรู้ที่ผิดและแก้ไขในการทำแบบฝึกต่อไป

ไพฑูรย์ ธรรมแสง (2519; หน้า 23-24) ได้เสนอความเห็นว่ วิธีที่จะฝึกทักษะการเขียนตามคำบอกนั้น ไม่จำเป็นต้องอ่านข้อความยาว ๆ ให้เด็กเขียนเสมอไป ควรใช้กิจกรรมหลายอย่างปนกัน ดังนี้

1. ก่อนอื่นต้องให้เด็กรู้จุดมุ่งหมายว่าให้เขียนตามคำบอกนั้น เพื่อให้เขียนสะกดคำได้อย่างถูกต้อง ถูกวรรคตอน และลายมือเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม
2. ให้เด็กรวบรวมคำที่เขียนผิดบ่อย ๆ พร้อมทั้งอธิบายได้ ว่าผิดตรงไหน
3. ให้มีการสะกดตัวบนกระดาน
4. ให้ช่วยกันเขียนคำยากด้วยตัวอักษรทั้งดงามปิดแผ่นป้ายประกาศในชั้นเรียน
5. กำหนดศัพท์แล้วให้เขียนเป็นประโยค
6. เมื่อเขียนผิดต้องชี้แจงให้ทราบว่ ผิดอย่างไร แล้วให้แก้ไขด้วย

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนคำพอสรุปได้ว่า การเขียนคำเป็นพื้นฐานของการศึกษาและทุกสาขาวิชา เพื่อให้นักเรียนรู้จักกฎเกณฑ์ของการเรียงลำดับพยัญชนะสระ วรรณยุกต์ ตัวสะกดได้ถูกต้อง เพื่อจะได้หลีกเลี่ยงได้ชัดเจนและเขียนคำนั้นได้ถูกต้องในการสอนต้องให้นักเรียนเรียนรู้คำ ผิดออกเสียงคำ เพื่อให้จดจำคำต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน การออกเสียง

พระธรรมราชาวัตร (2535, หน้า 27-34) กล่าวถึงการอ่านตัวอักษรล้านนาไว้ดังนี้

1. สำเนียงชาวล้านนาต่างกับชาวภาคกลาง คือ สำเนียงชาวล้านนาขึ้นนาสิกสูงกว่า เช่น ช้า-ค่า ถ้า-ท่า นี-หนึ ภาษาชาวภาคกลางฟังแทบจะ 모르สัีกว่าต่างกัน แต่ล้านนาต่างกันมาก เสียงเสมอของล้านนาเบากว่าทางภาคกลาง เช่น คา นา มา มี มี

2. เสียงตัวอักษรที่ต่างกัน

2.1 ภาษาล้านนาคลายภาษาเขมร คือ ตัวอักษรตัวที่ 3 ในวรรณคดีเสียงเป็นตัวที่ 1 ของภาษาภาคกลาง คือ

ค ออกเสียง กะ เช่น คา-กา ค่า-ก้า คาบ-ก้าบ

ช ออกเสียง จะ เช่น ช่าง-จ้าง ช้าง-จ้าง เชิญ-เจิญ

ท ออกเสียง ตะ เสียงเดียว จะออกเสียงเป็น ทะ ไม่ได้
เช่น บัดทิด - บันดิด

ท ออกเสียง ต๊ะ เช่น ทา-ตา ท่า-ต้า ท้า-ด้า

พ ออกเสียง ปะ เช่น ปี่-ปี้ พัน-ปัน พาด-ปาด

2.2 อักษรควบตัวที่ 1 กับ ร รวมเป็นตัวที่ 2 ตัวที่ 3 กับ ร รวมเป็นตัวที่

4 คือ

กร รวมกันเป็นเสียง ฆะ เช่น กรน-ขน

คร รวมกันเป็นเสียง คะ เช่น ครก-คก

จร รวมกันไม่มีเสียง คงรูปเดิมไว้ เช่น จรเดิน-จรเดิน

ตร รวมกันเป็นเสียง ถะ เช่น ตรอง-ทอง

ปร รวมกันเป็นเสียง ผะ เช่น ปราย-ผาย

พร รวมกันเป็นเสียง ะ เช่น พรหม-ภม

2.3 สระ ออกเสียงเป็น สะ-หระ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะป็นสระน้ำหรือสระสง

2.4 ตัว ร (ระ) ที่ป็นคำไทยแท้ ออกเสียงเป็น ะ เช่น

เรา-เา รัก-ัก เรือน-เือน

2.5 ตัว ก (กะ) จ (จะ) ต (ตะ) และ ป (ปะ) ป็นอักษรสูง เมื่อผลมด้วยสระเสียงยาวในแม่ ก กา ต้องออกเสียงเป็น เสียงจัตวา โดยไม่ต้องมีวรรณยุกต์กำกับ เช่น กา-กำ ตา-ต่ำ ปลา-ป่า

บุญคิด วัชรศาสตร์ (2527, หน้า 7) กล่าวถึง การอ่านตัวอักษรล้านนา ว่า ตัวอักษรทุกตัวของล้านนา อ่านออกเสียง ะ ไม่อ่านออกเสียง ออ เหมือนตัวอักษรไทย การอ่านออกเสียง ะ ก็คล้ายกับการอ่านตัวอักษรบาลี-สันสกฤต ซึ่งมีลักษณะดังนี้

การอ่านออกเสียงตัว ญ (ญะ) จะออกเสียงแหลมสูง เร็ว ป็นโอรุ นาลิก ออกทางปากครึ่งจุมครึ่ง

การอ่านออกเสียงตัว ย (ยะ) จะออกเสียงธรรมดา ป็นโอรุ นาลิก ปากครึ่งจุมครึ่ง

การอ่านออกเสียงตัวอักษรตัวที่ 3 แถว (วรรค) ที่ 3 แตกต่างจากตัวอื่น คือ ตัวอื่นออกเสียง ะ นำหน้า แต่ตัวที่ 3 ออกเสียง ตะ พยางค์เดียว

กรรณิการ์ วัฒนเกษม (2534, หน้า 11) กล่าวถึง การอ่านออกเสียงตัว ญะ กับตัว ยะ ว่ามีความแตกต่างจากภาษาไทยกลาง ซึ่งมีหน่วยเสียง / ฑ / จึงป็นเรื่องยากสำหรับผู้ไม่ใช่เจ้าของภาษาที่จะระบุได้ว่า คำที่ออกเสียง / ฑ / ในภาษาไทยมาตรฐาน คำใดควรป็น / ฑ / ในภาษาล้านนาหรือป็นเสียง / ฑ /

อย่างไรก็ตาม คำในภาษาล้านนาส่วนมากจะออกเสียงเป็น / กิ / ที่ใช้เสียง / ย / มีน้อย และก็มีได้มีกฎเกณฑ์ว่าเมื่อใดจะใช้หน่วยเสียงใด

สมเจตน์ วิมลเกษม (2535, หน้า 11) ได้กล่าวถึง การอ่านออกเสียง ตัวอักษรล้านนาว่า หน่วยเสียงตัวอักษรในภาษาล้านนามี 20 หน่วยเสียง 42 รูปจะ ตรงกับหน่วยเสียงในภาษาไทยกลาง 19 เสียง หน่วยเสียงที่แตกต่างจากภาษาไทยกลาง คือ เสียง ญ กับเสียง ย จะออกเสียงเป็นเสียงนาสิก ภาษาไทยกลางจะออกเสียงเป็น ย ถ้าภาษาล้านนาต้องการออกเสียงให้ตรงกับหน่วยเสียง ย ของภาษาไทยกลาง ภาษาล้านนาจะใช้ตัวอักษรพิเศษแทน

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก

ก๊อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2514, หน้า 1-2) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ครูต้องเตรียมแบบฝึกหัดให้รอบคอบว่า จะต้องการให้เกิดทักษะใด ใช้แบบฝึกประเภทไหน ชนิดใดและใช้อย่างไร
2. ใช้แบบฝึกสั้น ๆ แต่หลายแบบ เพื่อฝึกหัดทักษะอันเดียวกันนั้น จนเกิดความแม่นยำ แบบฝึกควรมีหลายแบบ เด็กจะได้ไม่เบื่อ
3. ให้ฝึกในสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน เช่น บนกระดานดำ ในกระดาน สมุด
4. ประเมินผล การประเมินผลขณะฝึกหัดนั้น ต้องประเมินเพื่อดูว่า เด็กเกิดความชำนาญในทักษะนั้นเพียงใด ถ้าไม่ประเมินผลก็จะไม่มีโอกาสฝึกให้เด็กเกิดทักษะที่ต้องการได้

รัชนี้ ศรีไพรวรรณ (2517, หน้า 412-413) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดทำแบบฝึกทักษะว่า

1. ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็ก ตามลำดับขั้นตอนของการเรียนและให้เป็นไปตามลำดับความยากง่าย เพื่อให้เด็กมีกำลังใจทำ
2. ให้มีจุดมุ่งหมายว่า มุ่งจะฝึกในด้านใดแล้ว จัดเนื้อหาให้ตรงกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ครูต้องจัดทำล่วงหน้าเสมอ
3. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก ถ้าสามารถแยกความสามารถและจัดทำแบบฝึกเพื่อส่งเสริมเด็กแต่ละกลุ่มได้ก็จะยิ่งดี
4. ในแบบฝึกต้องมีคำชี้แจงง่าย ๆ สั้น ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ถ้ายังอ่านไม่ได้ครูต้องชี้แจงด้วยคำพูด เพื่อให้เด็กสามารถทำตามคำสั่งได้
5. แบบฝึกต้องมีความถูกต้อง ครูจะต้องตรวจพิจารณาดูให้ถี่ถ้วน อย่าให้มีข้อผิดพลาดได้
6. การให้เด็กทำแบบฝึกแต่ละครั้ง ต้องให้เหมาะสมกับเวลา
7. ควรทำแบบฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและเกิดความคิด
8. กระดาษที่ให้เด็กทำ ต้องทนทานพอสมควร

ละอ อารุณยวิช และคนอื่น ๆ (2517, หน้า 137-138) ได้ให้ข้อแนะนำไว้ดังนี้

1. ใช้หลักการเรียนรู้ เช่น ต้องเข้าใจเป้าหมายที่ฝึกนักเรียน และนักเรียนต้องฝึกด้วยความตั้งใจและสนใจอยากจะทำ
2. การฝึกต้องทำโดยจำเพาะเจาะจงเฉพาะอย่าง ถ้ามีแบบไว้จะทำได้ง่าย ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีถูกต้องเสมอ
3. ไม่ควรใช้เวลานานเกินไปจนนักเรียนเบื่อ

4. วิธีที่ให้นักเรียนฝึก ควรใช้วิธีที่เป็นระเบียบ รวดเร็ว ย่นย่อ ครู ควรตื่นตัวจับเวลา ให้นักเรียนพร้อมที่จะทำ จัดสิ่งล่าช้าต่าง ๆ
5. ระดับความยากง่ายของแบบฝึกต้องเหมาะสมกับนักเรียน
6. ครูจะต้องให้การทำแบบฝึกเป็นรายบุคคล เพราะแต่ละคนย่อมมีจุดอ่อนต่างกัน
7. เวลาที่ใช้ในการทำแบบฝึกในระยะแรก ๆ ควรสั้นก่อน แล้วจึงค่อยเพิ่มเวลาให้มากขึ้น
8. ครูควรให้นักเรียนทราบผลความก้าวหน้าของการทำแบบฝึก ซึ่งเป็นการจูงใจที่ดียิ่ง
9. เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกแล้ว ต้องนำไปใช้และมีการติดตามผล

ริเวอร์ (River อ่างใน ทิพวรรณ นามแก้ว, 2535, หน้า 21) กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. ต้องมีการฝึกนักเรียนมากพอควรในเรื่องหนึ่ง ๆ ก่อนที่จะมีการฝึกเรื่องอื่น ๆ
- ต่อไป ทั้งนี้ทำขึ้นเพื่อการสอนมิใช่ทำขึ้นเพื่อการทดสอบ
2. แต่ละบทควรฝึกโดยใช้แบบประโยคเพียงหนึ่งแบบเท่านั้น
3. ฝึกโครงสร้างใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้แล้ว
4. ประโยคที่ฝึกควรเป็นประโยคสั้น ๆ
5. ประโยคและคำศัพท์ควรเป็นแบบที่ใช้พูดกันในชีวิตประจำวันที่นักเรียนรู้จักดี
6. เป็นแบบฝึกที่นักเรียนต้องใช้ความคิดด้วย
7. แบบฝึกควรมีหลาย ๆ แบบ เพื่อไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย
8. ควรฝึกให้นักเรียนสามารถใช้สิ่งที่เรียนไปแล้วไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ในการสร้างแบบฝึก ควรใช้หลักจิตวิทยาการศึกษาเข้าช่วย เพื่อให้แบบฝึกที่สร้างมีความสมบูรณ์และเหมาะสมที่จะนำไปใช้กับนักเรียน โดยให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องนี้ สัจจิต เพียรชอบ และ สายใจ อินทรมพรรย์ (2522, หน้า 52-62) ได้แนะนำหลักจิตวิทยาที่ควรนำมาใช้ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สิ่งใดก็ตามที่มีการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ครั้ง ย่อมทำให้ผู้ฝึกคล่องแคล่วสามารถทำได้ดี ในทางตรงข้าม สิ่งใดก็ตามที่ไม่ได้รับการฝึกหัด ทอดทิ้งไปนานแล้วย่อมทำได้ไม่ดีเหมือนกัน ต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำก็จะช่วยให้เกิดทักษะเพิ่มขึ้น

2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูควรคำนึงว่า นักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจที่ต่างกัน ฉะนั้น ในการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสมไม่ยากหรือง่ายเกินไป และควรมีหลายแบบ

3. การจูงใจผู้เรียน สามารถทำได้โดยการจัดทำแบบฝึกจากง่ายไปยาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการกระตุ้นให้ติดตามต่อไปและทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการทำแบบฝึก นอกจากนั้น การใช้แบบฝึกยังจะช่วยไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายอีกด้วย

4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิต และการเรียนรู้มาให้ให้นักเรียนได้ทดลองทำภาษาที่ใช้พูดใช้เขียนในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนและทำแบบฝึกในสิ่งใกล้ตัว นอกจากจะจำได้แม่นยำแล้ว นักเรียนยังสามารถนำหลักการและความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อีกด้วย

พรรณี ชูทัย (2522, หน้า 192-194) ได้เสนอการนำหลักจิตวิทยามาช่วยในการฝึก พอสรุปได้คือ

1. การสาธิตและการอธิบายแนะนำ เริ่มแรกควรบอกให้นักเรียนทราบว่าจะทำอย่างไร ชี้แจงให้เห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียนนั้น เพื่อเร้าให้เกิดเกิดความสนใจ
2. ให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทันทีหลังการสาธิตหรืออธิบาย และสิ่งที่ต้องคำนึงก็คือ การทำซ้ำและการเสริมแรง ควรให้โอกาสนักเรียนได้ฝึกซ้ำ ๆ และควรได้ให้การเสริมแรงอย่างทั่วถึง
3. ในขณะที่ฝึก ควรให้คำแนะนำเพื่อช่วยให้เด็กฝึกทักษะนั้น ๆ ด้วยตนเอง
4. ให้คำแนะนำที่อยู่ในบรรยากาศที่สบาย ๆ ครูผู้สอนต้องใจเย็น ไม่ดูบรรยากาศที่ไม่ดี เครียดจะยั่วให้นักเรียนเกิดความพยายามที่จะฝึก
5. สิ่งที่จะทำให้เด็กเรียนพบปัญหายากในการฝึกทักษะ คือ การที่ทักษะเก่าของนักเรียนมารบกวนทักษะใหม่ ซึ่งแก้ไขได้โดยการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่า ทักษะใหม่ที่จะฝึกฝนนั้นมีวิธีของมันเอง ซึ่งต่างไปจากทักษะเก่า และพยายามกระตุ้นให้นักเรียนระลึกอยู่เสมอว่า เขากำลังเรียนทักษะใหม่.

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบฝึก สรุปได้ว่า แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการฝึกของนักเรียน ซึ่งควรจะมีวิธีการฝึกหลาย ๆ แบบ อาจเป็นการคัด การเขียนคำ หรือเขียนตรงกับภาพที่กำหนด โดยใช้แบบฝึกที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้นักเรียนไม่เบื่อที่จะฝึก นอกจากนี้ แบบฝึกยังมีประโยชน์สำหรับครูผู้สอน ทำให้ทราบการพัฒนาของนักเรียน เห็นข้อบกพร่องในการเรียน ซึ่งจะได้แก้ไขปรับปรุงทันที เป็นการช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการด้านการเรียน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved